

Afscheid van hoornist Jacob Slagter

‘Geen zenuwen meer’

In september nam hij afscheid van het orkest waarin hij 25 jaar als eerste solohoornist zijn partijen heeft geblazen, **Jacob Slagter**. ‘Ik heb een fantastische tijd gehad, maar met het ouder worden veranderde willen in moeten.’ Gelukkig blijft hij behouden voor de muziek: hij wijdt zich volledig aan zijn andere passie, het dirigeren.

DOOR HENRIETTE POSTHUMA DE BOER > FOTOGRAFIE RONALD KNAPP

‘Als je de 45 gepasseerd bent en je zit al zo’n 22 jaar in het orkest, dan heb je alles wel meegemaakt: vijftig keer de *Vijfde* van Mahler gespeeld, onder drie verschillende chefs, je kent het hele repertoire. Het probleem wordt dan dat je het zó fantastisch hebt gedaan dat men van je verwacht dat je een soort rots in de branding bent. Iemand die er altijd is, van wie je altijd op aan kunt. Maar met de jaren wordt het lichamenlijk toch minder, je moet meer studeren om goed te blijven spelen. Dat maakt je nerveus en langzamerhand verandert het willen in moeten. Dan gaat de druk je spel beïnvloeden en krijg je het gevoel dat je onder je niveau zit te spelen. Op een gegeven moment, een jaar of vier, vijf geleden, tijdens de *Zesde* van Mahler in Salzburg, was ik even niet in staat om te spelen. Daarna ging het prima en speelde ik heel ontspannen, omdat ik dacht dat ik toch alles al verknald had – wat helemaal niet zo was, ik had alleen een paar noten gemist. Maar dat was wel een signaal voor mij: jongens, het wordt moeilijk. Dan zit je op de wip: moet je door of niet. In mijn achterhoofd had ik wel het idee: er is nog iets anders wat ik goed kan en wat me lang niet zoveel stress bezorgt als het spelen. Alleen kon het financieel nog niet. De

laatste jaren waren moeilijk, ook voor het thuisfront. Als ik ’s avonds een Brucknersymfonie moest spelen en we zaten hier aan tafel met z’n allen, dan was papa even niet aanspreekbaar.’

SCHADUWKANT

‘Eigenlijk heb ik mijn hele leven last van die spanning gehad. Als zevenjarig jongetje moest ik met mijn bugeltje naar het eerste solistenconcours. Samen met mijn broer, die tuba speelde. Ik verging van de zenuwen, maar ik ben dat podium op gegaan, heb eerst het glas water dat op de piano stond helemaal leeggedronken en toen mijn mopje gespeeld. Het ging goed, maar ik had toch een rotgevoel van binnen. Dat heb ik dus mijn hele leven gehad. Je leert er wel mee leven, en mijn talent was dusdanig dat mensen het niet merkten, maar elke keer die allereerste inzet, die twijfel: hoe zit ik in m’n vel, hoe gaat het met m’n embouchure, altijd weer die strijd. Als zo’n solo dan eenmaal liep, kwam je in die rol en kreeg je een soort kick waardoor je in staat was op topniveau te spelen. Maar na het concert was het eerste wat ik dacht: morgenavond moet ik weer. Altijd zat er dat stemmetje in mijn hoofd: oké, vandaag is het goed gegaan,

maar morgen moet je weer, en volgende week moet je op tournee. Dat is de schaduwkant van het presteren op topniveau. Daar komt bij dat de hoorn een heel kwetsbaar instrument is. Ik heb er ook nooit bewust voor gekozen. Ik wilde dirigent worden. Al vanaf dat ik heel klein was en elke zondag naar de kerk moest, de grote gereformeerde kerk in Kollum. Het orgel was nog in aanbouw, en de gemeentezang werd begeleid door het plaatselijke korps, waarin mijn vader bas speelde. Ik mocht naast hem zitten, en keek mijn ogen uit naar die man die daar vooraan stond te zwaaien. Dat je in je eentje zo’n enorme kerk aan het zingen kon krijgen, dat vond ik geweldig. Dus toen mijn leraar op de muziekschool

mij vroeg wat ik later wilde worden, zei ik: dirigent. Nou, dat heb ik geweten. Ik moest eerst maar eens een instrument leren bespelen. Wat dat moest worden wist ik toen nog niet. Ik speelde op een bugel, maar in een symfonieorkest zou ik daar nooit mee terecht kunnen, dus werd ik getest voor trompet. En toen zei de trompettist die mij testte: Jacob, er is een overschot aan goeie trompettisten, maar een tekort aan hoornisten, dus ga jij maar hoorn spelen. Net dertien was ik, en ik had van mijn leven nog nooit een hoorn gezien. Ik kwam bij Oldrich Milek terecht, een gevluchte Tsjech, eerste hoornist van het toenmalige Frysk Orkest. Hij kwam met een hoorn aanzetten, legde me uit hoe ik

Jacob Slagter dirigeert het Groot Entrée Orkest, mei 2009

die vast moest houden en liet me een paar toonladders blazen. Ik speelde vier octaven op dat ding en dat had Milek nog nooit meegemaakt. Blijkbaar had ik van nature de perfecte combinatie van tanden en lipspieren met het mondstuk van de hoorn.'

VLEUGELS

'Elke woensdagmiddag ging ik met de bus naar Leeuwarden en had ik les van twee tot vijf. Staand, achter mekaar, met af en toe een kopje thee. Milek heeft een enorme invloed op me gehad, hij gaf me vleugels. Ik ben dertien jaar bij hem gebleven. Toen ik 23 was en klaar met het conservatorium in Den Haag, kreeg ik een halve baan bij het Frysk Orkest. Ik woonde in Friesland, mijn eigen omgeving, had mijn eigen korps en leerde mijn vrouw kennen. Een leuke, beschermde tijd. Tot er een vacature voor de vierde hoorn was bij het Concertgebouworkest en ik het advies kreeg om voor te spelen. Ik had een mateloze bewondering voor mensen als Brian Pollard, George Pieterse, Peter Masseurs, jongens die ik op de televisie had zien spelen. Voor mij was dat een andere wereld, waar ik niet bij hoorde. Ik begon dus heel argeloos te spelen, en ik zie Haitink opereren. Alles lukte en ik werd aangenomen. In het begin heb je de zekerheid dat je op je talent kunt bouwen. Want je weet dat er op dat topniveau een wisselwerking is tussen de spanning vooraf en de kick als het goed gaat. Daar heb ik jarenlang op kunnen teren. En daar hoort ook wel eens een foute noot bij. Het orkest zal je dat nooit kwalijk nemen. Zeker niet onze blazers, die alle risico's nemen.'

DIRIGEREN

'Als jongen van zestien stond ik al als dirigent voor een amateurfanfarekorps. Toen

ik daar weer eens een buglespeler begon af te zeiken omdat ik het niet goed vond, kwam een van de muzikanten, een psycholoog, naar me toe om te zeggen dat ik de mensen echt anders moest aanpakken wilde ik iets met ze bereiken. Dat heb ik ter harte genomen, en al doende kwam ik erachter dat de belangrijkste taak van een dirigent is om alles uit zo'n orkest te halen wat er in zit. Of het nou gaat om het Concertgebouworkest of de plaatselijke fanfare.

Doordat ik als hoornist carrière maakte, raakte het dirigeren wat in het slop. Pas toen we in Breukelen gingen wonen en ik hoorde dat ze bij de brassband een tijdelijke dirigent zochten, heb ik het weer opgepakt. Daarna kwam het Nederlands Fanfare Orkest, het Groot Entrée Orkest, Holland Symfonia, het Noord Nederlands Orkest. Voor de komende tijd staan onder andere Het Brabants Orkest en het Orkest van het Oosten op het programma. Ik voel me als dirigent veel zekerder dan als speler. Dirigeren lijkt ingewikkeld, maar dat is het niet. Natuurlijk, je moet duidelijk zijn om de boel bij elkaar te houden, maar in principe draag je het over. Dan heb je lang niet zo veel spanning als de hoornist die de *Vierde* Bruckner moet inzetten. Als die hoornist de mist in gaat, heeft de dirigent het niet gedaan hoor! Ik heb ook nooit gemerkt dat een dirigent door spanning belemmerd werd in zijn functioneren. Zoals ik ook nooit heb begrepen waarom dirigenten zo veel moeten verdienen. De muzikanten doen het toch? Zij zijn de sterren.

Het mooiste is als een dirigent een orkest zo kan laten spelen dat iedere musicus denkt: ik wist niet dat ik dit zo goed kon. Daar moet je talent voor hebben en ik denk dat ik dat heb. De slagtechniek heb ik van nature, ik heb veel geleerd van alle specialisten met wie ik heb gewerkt, en het voorbereiden vind ik heerlijk. Voor mij is er niks fijner dan in mijn kamertje zitten, een plaat opzetten, de partituur er bij pakken en lekker analyseren. En me erover verwonderen hoe het in godsnaam mogelijk is dat die componist dat allemaal heeft kunnen opschrijven.'

